

SİNEMADA ANKARA KENTİNİN İZDÜŞÜMÜ: BİR KENTİ SİNEMA ÜZERİNDEN OKUMA DENEYİMİ

Göknur SATUR*

Atf/©: Satur Göknur, (2018). Sinemada Ankara Kentinin İzdüşümü: Bir Kenti Sinema Üzerinden Okuma Deneyimi. Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, ANARSAAN Sempozyumu Özel Sayısı, Ekim 2018, Cilt 11 Sayı 2, ss.1607-1630

Özet: Cumhuriyet ile şekillenen Ankara kentinin mimarisine, mimarlık kültürüne dair sinema filmleri üzerinden okumalar yapmak fikrinden yola çıkan bu çalışmanın temel amacı, bir kentin zaman içerisinde geçirdiği değişim-dönüşümleri belirlemek ve vurgulamaktır. Bir diğer deyişle bu çalışmanın amacını; sinemanın gerçekliği kaydetme potansiyelinden hareketle; her biri Ankara kent silüetine, tarihine ve mimarisine dair birer belge niteliği taşıyan filmler üzerinden kentin mimarisine dair söz söylemeye çalışmak olarak da tanımlayabiliriz. Bu amaçla kentin dönüşümüne kanıt/tanık olarak yararlanılan sinema filmlerindeki anlak görüntülerin çözümlenmesi bu çalışmanın özgünlüğünü ortaya koyar. Bu çalışma sanat tarihi, mimarlık tarihi, kent tarihi, sinema sanatı ve hatta kültür tarihi ile örüntülü olarak çok disiplinli bir çalışmadır.

Anahtar Kelimeler: Ankara Mimarisi, Bellek, Sanat Tarihi, Sinema, Mimarlık Tarihi.

The City, Which Of Ankara İn The Cinema Projection: The Experience Of Reading Through A City İn Cinema

Citation/©: Satur Göknur, (2018). The City, Which Of Ankara İn The Cinema Projection: The Experience Of Reading Through A City İn Cinema, Hitit University Journal of Social Sciences Institute, Year 11, Issue 2, December 2018,1607-1630

Abstract: The Republic was shaped by the city of architecture, architecture Ankara culture of cinema films which set out the idea to make reading through the main purpose of this study, a city that has undergone change over time-is to identify and highlight the conversions. In other words, for the purpose of this study; the saving potential of reality; Ankara city skyline, date of each and which serve as a document of the architecture of the films that the city's architecture through the work we can define as saying. For this purpose, as witness the city's transformation in the film cited evidence/snapshot discussion reveals the authenticity of this work. This work of art history, architectural history, urban history, the art of cinema, and even cultural history as is a multidisciplinary work with pattern.

Keywords: Ankara Architecture, Art History, Cinema, History of Architecture, Memory.¹

Makale Geliş Tarihi:14.09.2018 / Makale Kabul Tarihi: 11. 10. 2018

Bu makale Turnitin programında kontrol edildi. This article was checked by Turnitin.

Bu makale ANARSAAN sempozyumunda sunulmuş aynı başlıklı bildirinin tam metnidir.

*Doktora öğrencisi, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, Sanat Tarihi Bölümü, goknursatur9@gmail.com

I. GİRİŞ

Küçük Asya'ya adımın ilk basamağı olan Ankara, tarihin her döneminde var olagelmış ve pek çok farklı medeniyetlere ev sahipliği yapmıştır. Kent, ortasından geçen tren istasyonu, sof kumaş üretimi-tüketimiyle anılırken, 20. yüzyılın başlarında, önemli bir değişim geçirir. Mustafa Kemal Atatürk'ün önderliğinde yürütülen Türk milli mücadelesinin merkezi olur, cumhuriyetin ilanyla beraber, Türkiye Cumhuriyeti'nin de başkenti ilan edilir. Bu tarihten itibaren üzerinde ciddi bir planlama yapılmış; istihdam akınına uğramış ve adeta yeni devletin ideolojisini, yeni "modern" mimarisıyla temsil etmiştir.

Erken cumhuriyet dönemi modernleşme projesinde, Ankara'nın inşası önemli bir aşamadır. *"Bu dönemin mimarlığı, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurumlarını da barındıran fiziksel mekânı, inşa edilmekte olan yeni sistemin bir parçası olarak yaratmakla yükümlüdür."* Öte yandan, toplumsal dönüşüm için, mimarlığın etkili görsel dilini, bireyin eğitilmesinde ve yönlendirilmesinde araç olarak görecektir." (Alpagut, 2010: 128)

Sinema, "mekân"ı içerdiği kurguya paralel olarak yeniden üretir. Fakat aynı zamanda bir belge olarak da mekânı kaydetmektedir. Kentin mimari yapılarını, caddelerini, sokaklarını, farklı zamanlarda geçirdiği değişimleri ve insanların yaşam tarzlarını, hatta vitrinleri bir belge olarak kaydeder. Bu olanak sayesinde çağın gerçekliklerini en iyi şekilde sunan görsel araçlardan biridir. Sinema ve mimari alanındaki benzerlikler, sinemanın icadından bu yana ortaya koyulmuş; "kentnin sanatı" olan sinemanın elbette ki kenti kaydetme ve kentle var olması kaçınılmazdır. Sanat tarihi gibi insanlık tarihinin sanatına, izlerine dair sınıflandırmalar yapan ve mimarlık kültürü üzerine söz söyleyen bir disiplinin, sinema sanatıyla bağ kurması da mümkündür. Nasıl ki minyatürler, gravürler, fotoğraflar bize geçmişin izlerine dair veri sunuyor ve kente, tarihe, mimariye dair ipuçları yakalayıp çıkarsamalar yaptırıyorsa, yedinci sanat olan ve diğer tüm sanatları "gerçeği" yakalama hususunda ardında bırakan; hatta anı kaydetme olanağıyla kendi gerçekliğini yaratan filmler, kent kimliğine dair çok daha net veriler sunabilir. Bu bağlamda bu çalışmanın konusu sinema filmlerini bir araç olarak kullanarak, bu filmler üzerinden cumhuriyet öncesi dönemden cumhuriyete uzanan süreçte Ankara mimarisini tanımlamaktır.

II. ANKARA'DA ÇEKİLEN FİLMLER

Çalışmamız Ankara'da çekilen belgesel ve uzun metraj kurmaca filmleri kapsamaktadır.² Sınır noktamız ise Ankara'yı dış mekân olarak kullanan filmler olup bu bağlamda Ankara'da geçen, ancak stüdyo mekân kullanan filmler çalışma alanının dışında tutulmuştur. Bir diğer sınır noktası ise, Ankara'da geçen ilk tarihli film olan 1925 yılından 1969 yılına kadar olan beş film değerlendirilecektir. Ankara kentinin sokaklarını yansıtan bu filmler geçmişe yönelik bir anı/hafıza tazeleme, kent kimliği, kent dokusu, kent mimarisi için birer belge niteliği taşımaktadır ve çekildiği dönemin tarihine dair kentsel bir okuma sunar. Bu çerçevede bu filmler üzerinden yapılan bu okuma deneyimi, Ankara'yı mekân edinen en eski tarihli film olan 1925 yılından, Ankara'da geçen en son çekilen 1969 yılına kadar geline 44 yıllık süreci kapsamaktadır.

İki belgesel film, *Çimenler: Bir Halkın Yaşam Mücadelesi*, Türkiye'nin Kalbi Ankara adlı belgesel filmler ile *Five Finger*, adlı kurmaca film yabancı yönetmenlerin çektiği filmlerdir. 1966 yapımı olan *Meydan Köpeği* filmi ile 1969 yapımı olan *Aşk Mabudesi* filmleri ise yerli üretim filmlerdir.

Anlatıyı oluşturan filmler kendi içlerinde farklı bağlamlar sunarken aynı zamanda diğer filmlerle ortak maddi kültür varlıklarını tanımlayan ve bu nedenle değerlendirilmesi gereken bağlamlar vardır. Çalışmamız kapsamında Ankara'da çekilen filmlerden beş filmin kendi dinamiğinde ayrı bir anlatısı olmakla beraber, Ankara'yı anlatma, kente bakışlarında bir bütünlük söz konusudur. Örneğin birinci filmimiz "Çimenler, Bir Halkın Yaşam Mücadelesi" filminde Selçuklu yapısı olan Akköprü yer alırken; Ulus Meydanı ise, neredeyse her filmde geçmektedir. Bu bağlamda öncelikle sırasıyla söz konusu filmler ve filmlerde geçen mekanlar, filmin filmografisi içine alınarak tanıtılmıştır.

A. Çimenler, Bir Halkın Yaşam Mücadelesi (1925)

Filmin ilk karesi, İpek yolunun seyyahların, kervanların buluşma noktası olan *Küçük Asya'nın Bin Yüzü Ankara'da* (Aydın vd., 2005: 1) olduğumuzu bize köprü görüntüsüyle bildirir. Bu köprü günümüzde de var olan Selçuklulardan

² Bu çalışma, Haziran 2018 tarihinde, Doç. Dr. Serkan Sunay danışmanlığında tamamladığım "Türk Sinemasında Ankara'nın Kent Dokusu: Zamanlar Mekanlar Değişimler" adlı yüksek lisans tezimin bir bölümünden hazırlanmıştır.

kalma Akköprü'dür. Yönetmen Cooper, bize bununla, Ankara'da olduğumuz bilgisini bir açıklama yapmadan verir. Kesme andezit, Ankara taşından yapılmış, orta açıklığa doğru büyüyen, yedi adet sivri kemerli muaazzam köprünün ikinci ve altıncı ayakları kadrajda yer alır, atlı araba köprüden hareket ettikçe tüm heybetiyle köprünün tümü ekrandadır. Öyküye başlamadan önce bir deve kervanı ve Akköprü'nün görünmesi bu seyahatlarımızın çıktığı mistik deneyimin, göçün başlangıç rotası olarak Ankara'dan hareket edeceğimizi, Ankara'da olduğumuz bilgisini vermesinin yanı sıra kent için önemli bir noktaya işaret eder. Filmin açılış sekansının bir deve kervanıyla olması, köprünün yer alması ve deve kervanı görüntüsü düşündürücüdür.(Fotoğraf:1)

Fotoğraf-1: Akköprü

İkinci sekansta, Ankara kentinin ilk plancılarından Jansen'in "Ankara'nın incisi" olarak tanımladığı Ankara Kalesi'nin sinemadaki en eski ve ilk görüntüsü karşımızdadır. Bentderesi'ne bakan ve kuzeyde en yüksek yerde bulunan burç olan İç Kale görülür. Kale'nin eteklerinin dibinden tozlu bir yol kıvrılır ve kentten arkada Kale'yi bırakan bir atlı araba hareket eder Kalenin Bentderesi çevresi dış cephe surlarını görmekteyiz. Ekrandaki görüntü, Kalenin Bentderesi civarında 1925'te hiç bir yapılaşma ya da bitki örtüsü olmadığını gösterir. (Fotoğraf:2) Atlı araba, seyahatleri geçmişin izlerini sürdüğü gizemli seyahatlerine doğru Ankara Kalesi'nin eteklerinden uçsuz bucaksız bir bozkıra doğru yola çıkarır. ve araba gözden kaybolana kadar sekans devam eder.

Fotoğraf-2: Ankara Kalesi, sinematografik olarak bilinen en eski görüntü.

B. Türkiye'nin Kalbi Ankara (1934)

Türkiye'nin Kalbi Ankara filmi araştırmamızda en önemli yeri kaplayan filmidir. 1934 yapımı olan film, Sovyet yönetmen Sergey Yutkeviç'e yaptırılmış olup, yeni rejimi, Cumhuriyet ve dinamiklerini, Cumhuriyet ideolojisini mimari üzerinden anlatmaktadır. Filmde kullanılan çerçeve yazılar ve ardından gelen görüntülerin dökümü şöyledir: Ekrandaki çerçeve yazılar bold şeklinde ve yanlarına parantez içerisinde zaman kodları yazılmıştır. Jenerikten sonra film Prolog (0:47) çerçeve yazısı ile başlar (Lüleci, 2014: 41).

Başbakan İsmet İnönü'nün, Cumhuriyetin son 10 yıllık serüvenini anlatmasıyla filmin birinci bölümü başlar, ekranda bir Anadolu peysajı görülür: Bozkırın hiç bitmeyecekmişcesine akan, bir tür boşluk hissi veren coğrafyası hem bir ulusal savaşı atlatmış mekanları hem de *Türk Devrimi'nin tabula rasa'sını* tanımlamaktadır. Sargın'a göre, İdilik tanımlamanın faktörüyse heykel gibi duran çobanlar, bozkır içerisinde yitip giden kervanlar ve bunlara eklenmiş fakirliğe bakılmalı. Sıradan bir Anadolu yerleşkesinden yaşlı bir köylü Ankara'ya, "Anadolu'nun, Türkiye'nin kalbine" yapacağı zorlu bir yolculuğa çıkmaktadır. Yönetmen Yutkeviç, yolculuğun nedenini, ard arda gelen açıklama yazılarıyla şu şekilde açıklar: "Cumhuriyetin 10. yıldönümünü kutlamak". Modernleşmenin simgesi, trenlerle Ankara'ya taşınan yüzlerce genç kız ve erkek, yaşlı yolcuya uzaktan da olsa eşlik etmektedir (Sargın, 2005: 398).

Yutkeviç'in kadrajında cadde ve sokakları, yapıları ve anıtlarıyla Ankara kenti başrolde. Yönetmen anlatısında İstanbul'dan başlar ve 16. dakikada "Ankara nedir" diye sorarak, Ankara'yı bizlere anlatmaya başlar. Film önce uçaktan kenti kaydeder: Kale, Çankaya Köşkü, Ulus ve Kızılay Meydanlarını gökyüzünden gösterir. (Fotoğraf- 3)

Fotoğraf- 3: Ulu Meydanı

Kentin eski uygarlıklarının anlatıldığı bölümde, Hacı Bayram-ı Veli Cami'nin basık kemerli dış cephe ayrıntı elemanlarıyla minarenin mukarnaslı geçişlerle oluşturulan süsleme unsurları seçilir. Eski kent ve Kale tanıtılır uzun uzun. Ulu Meydanı'nı defalarca farklı açılardan kaydeden film, bize Ankara'nın 1933 yılındaki silüetini öncelikle gökyüzünden sunar. (Fotoğraf-3) Sonra kamera yere iner ve ilk karede tüm görkemiyle, genci yaşlısı, kadını erkeğiyle topyekün bir mücadelenin timsalleşmiş hali olan, bir ulusun kazanılan-hakedilen zaferinin kahramanlarını tasvir eden Zafer Anıtı yer alır. Tek tek Mehmetçik figürlerini, ve atının üzerinde Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ü sanki bağımsız birer kompozisyonmuşçasına ayrı ayrı kaydeder kamera. Ardından bir tümevarımla heykelin tümünü görürüz. (Fotoğraf- 4)

Fotoğraf -4: Zafer Anıtı.

Zafer Anıtı'nın ayrıntı çekimlerinden sonra Yutkeviç, yönünü yeni ideolojinin mekânsallaştığı Ulu Meydanı'na çevirir. Meydanı her açıdan kaydeder. İlk kayıt Anafartalar Caddesi'yle Ulu Meydanı'nın keşiştiği noktadır.

Karşımızda yine Zafer Anıtı vardır. Cumhuriyetin 10. Yıl törenleri nedeniyle Meydan kalabalık ve anıt süslenmiştir. Meydanda ilk göze çarpan Taşhan'dır. Zafer Anıtı'na odaklanan kameranın sağında İstanbul Pastanesi, solunda Taşhan yer almaktadır. Milli mücadelede hastane olarak işlev gören, kentin ilk sıcak sulu oteli olma özelliği olan bu yapı Anafartalar Caddesi'ne köşe oluşturan dış cephesiyle kadrajdadır. Tunçer özellikle, 1924 yılında, Türkiye Cumhuriyeti'nin ilanından hemen sonra, Hakimiyet-i Milliye (Ulus) Meydanı'nın düzenlendiğini ve heykeltıraş Heinrich Krippel tarafından yapılan Ulus Anıtı'nın açılmasıyla önemli bir merkez haline gelen bu meydanın köşesinde bulunan ve Hotel d'Angora denilen Taşhan'ın daha çok İstanbul'dan gelen mebuslara (milletvekili) hizmet verdiğini ifade etmektedir. Otelde, o dönem için modern olarak kabul edilebilen, kalorifer ve banyo tesisatının ile telefonun bulunduğunu aktarmıştır. Tunçer'e göre, hakikaten adı ile niteliği uygun "Taş" gibi sağlam bir Han'dı, Taşhan -güneyinde bir mezarlık bulunan-Taşhan Meydanı'na bakardı. (Tunçer, 2001: 68). Dikkat çekici olan, bu yapının Anafartalar Caddesi'yle Ulus Meydanı'nın keşistiği yerde yer almasıdır. (Fotoğraf-5)

Fotoğraf-5: Ulus Meydanı, Zafer Anıtı, Taşhan.

Filmde ayrıca Ulus Meydanı defalarca uçaktan görüntülenmiş, bu kuş bakışı olarak meydana bakmamıza sağlanmıştır. Ortada Zafer Anıtı, sağında Taşhan, solunda İstanbul Pastanesi, Darül Muallim Mektebi görüldükten sonra kamera yönünü batıya çevrilir. Modern kaldırımları, şık giysili insanlar arasında meydanı kesen –ve önemli bir aks olan- İstasyon Caddesi, Sayıştay Binası ve Egli'nin yaptığı sade kübik cepheli Birinci Meclis Binası görülür. (Fotoğraf-6)

Fotoğraf-6: İstasyon Caddesi, Sayıştay Binası.

Meydanı tarifleyen önemli yapılardan bir diğeri de köşegenli yapısıyla dikkat çeken İş Bankası Genel Müdürlük Binası'dır. Yutkeviç, yapıyı, eski kentten (Ulus) başlayarak yeni kente (Yenişehir) çıkan mimari gezi kapsamında, hükümet binaları ve askeri kurumların ardından gelen "Bankalar" bölümünde tanıtır. Çankırı Caddesi'nin girişinde, bodrum üzerine beş katlı yuvarlatılmış ikizkenar üçgen şeklinde tasarlanan çembersel ana girişli söz konusu bu yapı Zafer Anıtı'nın elinde süngü tutan Mehmetçik kompozisyonuyla kadraja dahil edilir. Mukarnaslı, baklavalı sütun başlıklarının dikkat çektiği süslü cephesiyle meydanı tanımlayan en önemli öğelerden biridir.(Fotoğraf-7)

Fotoğraf-7: İş Bankası Genel Müdürlük Binası.

Yutkeviç ardından, Ulus ve Kızılay Bulvarı'ndaki yapıları sırasıyla tanıtır, Ankara'nın çağdaş görünümünü ve kentte inşa edilen hükümet binalarını, Cumhuriyet fikriyle ilişkilendirerek bize tanıtır ve başkent Ankara'da mimari bir yolculuğa çıkarır. Yönetmenin bilinçli bir rotayla hazırladığı bu yolculuğun

amacı, kazanılan askerî zaferlerden sonra, cumhuriyetin gerçekleştirdiği; ekonomik, sağlık, eğitim ve kültürel alanlardaki başarıların mekânsal izlerini sürmek ve böylelikle izleyiciye yeni bir rejimin varlığını hissettirmektir.

“Yutkevich’in Ankara gezisi, eski-kent Ulus’dan başlayarak, yeni-kenti imleyen ‘Yenişehir’e kadar uzanır. Daha sonraları Atatürk Bulvarı ismini alan, Başkent’in tek modern Bulvarı üzerindeki kimi yapılara ve yer yer kent’in başka noktalarına serpiştirilmiş diğer kurumlara odaklanarak Modernite üzerinden edinilen başarıları simgeleştiren unsurların, ayrıcalıklı Mimari hikayelerini izleyiciye aktarmaya çalışır.” (Sargın, 2005: 393)

Ekranda “Bankalar” yazar ve sırasıyla, cumhuriyetin ve yeni rejimin finans yapıları belirir. Önce görkemli yapısıyla Ulus Meydanı’na köşe oluşturan İş Bankası’nı, sonra bir kesmeyle Merkez Bankası’nı gösterir ve bankalardan sonra eni devletin sağlık kurumlarına geçer: İlk yapı Hıfzısıhha Enstitüsü’dür. Enstitü’yü önce üzerinde kabartma heykelden yola çıkarak -tıpkı Zafer Anıtında betimlediği gibi- parçadan bütüne doğru kaydeder. (Fotoğraf-8)

Fotoğraf-8:- Hıfzısıhha Enstitüsü, Giriş

Ardından Yüksek Ziraat ve Baytar Enstitüsü tüm kompleksleriyle kadrajdadır. Arada Halk Evi yazısıyla Türk Ocağı Binası’nı ve Etnoğrafya Müzesini görürüz,(Fotoğraf-9) yine sağlık yapılarına dönerek Sağlık Bakanlığı yapısını ve önündeki Nemfos Figürlü Heykeli,(Fotoğraf-10) Numune Hastanesi’ni, Kızılay Binası’nı uzun uzun tanıtır.

Fotoğraf-9: Etnoğrafya Müzesi

Fotoğraf-10: Sağlık Bakanlığı Binası ve Önündeki Nemfös Figürlü Havuz

Yutkeviç, kamerasını daha sonra Yenişehir'e çevirmiştir, Kızılay Meydanı'nı doğu batı ekseninde kesen Gazi Mustafa Kemal Bulvarı görülür. İki katlı, refüjlü, bahçeli evler ve boşluklarıyla 1933 yılındaki hali kaydedilmiştir. Yutkeviç'in kamerası, Ulus'dan hareket edip, Yenişehir'e kadar gelir. Sonradan Atatürk Bulvarı adını alacak bu tek modern bulvarın çevresindeki kurumlara odaklanılır, böylelikle cumhuriyetin, savaşla kazandığı zaferi modernite ve yapılar üzerinden simgeleştirerek seyircilere yapıların mimari öykülerini aktarır (Sargın,2005: 388). (Fotoğraf-11)

Fotoğraf-11: Gazi Mustafa Kemal Paşa Bulvarı.

Kadraja yansıyan ilk yapı, Kızılay Genel Müdürlük Binası'dır. Robert Orley'in kiremit kırma çatılı dört katlı betonarme Kızılay Binası ve önündeki park yer alır. Kare planlı yapıyı bölen dikdörtgen pencere sistemi ve kiremit çatısında yer alan dış cephesinin üstünde büyükçe Türk Kızılay'ının sembolü görülen yapı adını meydana vermiştir. Güney yönden kuzeye, bakanlıklardan Sıhhiye yönüne geçilir. Ardından, meydanı doğu batı ekseninde kesen Gazimustafakemal Bulvarı gelir. Kamera, iki katlı, refüjülü, bahçeli evleriyle planlı bir yapılaşmanın izlerini kaydeder. Meydanı doğu batı yönünde kesen Cebeci-Maltepe aksında yer alan Gazi Mustafa Kemal Paşa Bulvarı'ndaki Kuleli Köşk ve Cemal Uybadin Köşkü üç katlı yapılarıyla caddenin en yüksek yapıları olarak öne çıkar.

(Fotoğraf-12)

Fotoğraf- 12: Kızılay Meydanı ve Kızılay Genel Müdürlüğü Binası.

Kamera sonra kadrajını Sıhhiye yönüne çevirir ve sıraya eğitim yapıları girer: İlk yapı, Atatürk Bulvarı'nda yer alan İsmet Paşa Kız Enstitüsü'dür ve ardından Musiki Muallim Mektebi, iç ve dış mekân çekimleriyle

karşımızdadır.(Fotoğraf-13)

Fotoğraf-13: İsmet Paşa Kız Enstitüsü, Musiki Muallim Mektebi.

Sırada Sovyet Büyükelçilik binası vardır, hem iç hem dış mekândan kadraja dahil olur, sonra sivil yapılardan Eşref Özand Evi, diğer ismiyle Körfez Lokantası görülür. Burada Yutkeviç birden Ulus'a geçer ve Bankalar Caddesi'ni ve köşesinde yer alan Ziraat Bankası'nı, İkinci Evkaf Apartmanı'nı ve İstasyon Caddesi'ni -bu defa Ankara Palas'ı da içine alacak şekilde görüntüler. Bir silmeyle sivil yapılardan olan Milka Pastanesi, İkinci Evkaf Apartmanı, Su Perileri Heykeli de kadraja dahil edilir. (Fotoğraf-14)

Fotoğraf-14: Su Perileri Heykeli,şimdiki Gençlik Parkının olduğu yerde/ Milka Pastanesi

Yönetmen en sonda başladığı noktaya geri döner: Vedat Tek tasarımı olan ikinci Meclis Binası görülür, Cumhuriyetin kurucusu Ulu Önder Atatürk 10 yıl Nutku'nu, halkına mesajını Meclis Binası'ndan aktarır. Yeni cumhuriyetin tüm düzenini, kurumlarını, modern mimarlık aracılığıyla anlatan Yutkeviç burada kadrajını Ankara ve yapılarına doğrultarak kenti baştan aşağıya tanımlar. (Fotoğraf -15)

Fotoğraf-15 : İkinci Türkiye Büyük Millet Meclis Binası.

C. Five Finger (1952)

Five Finger filmi 1952 yılında Ankara'da çekilmiş bir Amerikan filmidir. Ankara'da geçen gerçek bir öykünün perdeye taşınmasından dolayı Ankara'da çekilmiştir. İkinci Dünya Savaşı yıllarında dünyanın en büyük casusluk hikayesi olarak bilinen Ankara İngiliz Büyükelçisi'nin Alman makamlarına bilgi ve belge sızdırması olayı çekilirken 1952 yıllarının Ankara'sı kaydedilmiştir. Demirkollu vd. göre, Çiçero olayı İkinci Dünya Savaşı'nın kaderine yön verebilecek boyuttadır ve hala bilinmeyenleriyle gizemli bir olay olarak tarihte yerini almıştır. Elyesa Bazna adındaki Ankara İngiliz Büyükelçisi'nin özel uşağı, Ekim 1943-Nisan 1944 tarihlerinde, elçilikten elde ettiği belgeleri Alman Büyükelçiliği'ne satmıştır. Almanya Büyükelçisi Franz Von Papen olaya "Çiçero" kod adını vermiştir. Bu adının verilmesinin nedeni, olayda adı geçen kişinin geveze-lafazan tanımlamalarına uymasıdır. (Demirkollu vd., 2013: 415).

Five Finger (1952)'da öncelikle gece görüntüsüyle Ulus Meydanı öne çıkar. Meydanı çevreleyen binalardan İş Bankası ve Zafer Anıtı gece ışıklandırılmıştır. Zafer Anıtı'nda elinde süngü tutan Mehmetçik heykeli göze çarpar. Anıt ilk yer aldığı Ulus Meydanı'yla Anafartalar Caddesi'nde değildir, fakat gece karanlığında bunu farketmeyiz. Ardından hikaye dahilindeki Alman Büyükelçilik Binası görülür. Bir başka sekansta da, iç mekândaki bir telefon konuşması sırasında pencereden Ulus Meydanı'nı izlenir. Şimdiki Ulus İşhan'ın olduğu noktadan meydana bakılır. İlk farkedilen yine Zafer Anıtı'dır. Kadraja bu defa at üstündeki Atatürk heykeli yansır. Anıtın arkasından meydandaki bir diğer değişim farkedilir ki artık Taşhan yerinde başka bir yapı vardır. Yapı yıkılmış Martin Elsaesser'in tasarımı olan Sümerbank Genel Müdürlük Binası inşa edilmiştir.

Filmin önemli sahnelerinden birinde Çiçero, bilgileri sızdırmak için gözden irak bir köşeyi tercih eder ve karşımıza Selçuklu eseri Ahi Şerafettin Vakfına ait Külliye'nin içinde bulunan, -Arslanhane Camii'nin karşısındaki- Ahi Şerafettin Türbesi içerisinde yer alan küçük Ahi Şerafettin Zaviyesi (Küçük Tekke) çıkar. Çiçero'nun İngiliz büyükelçisinden sızdırdığı ve esasında savaşın seyrini değiştirecek olan gizli belgeleri verdiği söz konusu sahnede Alman görevliyle bu zaviyede buluşur. Ekranda önce yapının önündeki antik kabartmalı çeşme görülür ve kamera çeşmeden yukarıya doğru kayar, Roma dönemine ait beyaz mermer iki sütunun taşıdığı sundurma çatı ile basık kemerli kesme taşlardan oluşan giriş görülür. Bu yapımda, dünyanın en büyük casusluk hikayesi Selçuklu yapısı olan Ahi Şerafettin Zaviyesi'nin girişinde gerçekleşmiştir.(Fotoğraf-16)

Fotoğraf-16: Ahi Şerafettin Zaviyesi Girişi

Hikaye dahilinde Çiçero'yu izleyen kamera, önce Kavaklıdere semtindeki Elçilik Binası'ndan ayrılır. Sıhhiye'den geçilir ve Ordu Evi'nin karşısında bulunan Yüksel Palas'da oturduğu anlar gösterilir. Kentin 1952 yılına ait bakımlı, ağaçlı görüntüsü, masaları kaldırıma taşmış Mithatpaşa ve Sıhhiye Meydanı arasında yeralan **Yüksel Palas**'ta oturan çiftler, geniş kaldırımlı temiz sokaklar bir Avrupa kentini andırır.

Fotoğraf-17: Sıhhiye Meydanı, Yüksel Palası.

Kamerada, şimdiki Ordu Evi'nin karşı kaldırımında, Sağlık Bakanlığı'nın karşısında, Kent Otel'in yanında, Sıhhiye'nin Mithatpaşa'yla keşistiği köşe kaldırımında yer alan söz konusu Yüksel Palas'ı ve dışa taşkın kafesini görülür. Kaldırımın üstüne masalar taşmış, insanlar çift yönlü hareket etmektedirler.(Fotoğraf-17) Selda Gülcan Ünal'ın aktardığına göre bu çift yönlü turlar bir kent geleneği idi ve memur kenti olan kentte 1950'lerde Adliye ve Ulus arası turlanırdı:

“Ayrıca bu döneme damga vuran en önemli etkinlik Orduevi-Bakanlıklar arasında sağlı-sollu promenandlardır (turlar). Akşamüstleri çoğunluğunu memurların oluşturduğu Bakanlıklardan başlayarak Zafer Parklarında son bulan bulvar kahveleri ve pastanelerine uğrayarak zaman geçirilen bir tur güzergâhı vardır. Bu güzergâh 1950'lere kadar Adliye-Ulus arasındayken, 1950-1980 arasında Bakanlıklar- Sıhhiye, 1980'den sonra ise Tunalı Hilmi ve Koroğlu caddelerine kaymıştır. Bu turlardaki çoğu insan birbirini tanımakta ve selamlaşmaktadır. Günümüzde ise bu turlar tamamen ortadan kalkmıştır.” (Ünal, 2105: 296)

Filmin bu karesi adeta tarihi yaşanılır ve görsel kılar, bu nedenle de belge niteliğindedir ve önem arz eder.

D. Meydan Köpeği (1966)

Bir Yeşilçam klasığı olan Meydan Köpeği filmi, aşkları uğruna çok bedel ödeyen ve kendilerine yeni bir gelecek kurmak isteyen Şehnaz ve Cumali'nin İstanbul'dan ayrılarak, vefanın, aşklarının temsili bir mekân olarak Ankara'ya taşınmalarını anlatır. Yönetmen Yılmaz Duru hikayesini Çin saraylarını anımsatan Ankara Kalesi'nin içinde anlatır. Hikaye, kentin plancısı Jansen'in kentin incisi olarak tanımladığı Ankara Kalesi ve etrafında döner. Kale'nin

İçkale, Dış kale, Bent Deresi Surları ve Hisarkapısı, Hisarparkı, Ahi Şerafettin Camii görülür. Cumali ve Şehnaz'ın mutluluk dolu yuvalarını Kale'nin mistik dokusu altında izleriz. Bu film Kale'yi ve çevresindeki Hisarparkı'nı merkezine alır. Bu eksende gelişen hikayeye bağlı olarak, Ankara Kalesinin içinde, -ana karakter Şehnaz'ın diliyle söylenirse- Çin saraylarına benzeyen evleriyle yeni kurdukları yaşamlarının etrafındaki İçkale'de hem Türk hem de -taştan bloklara sahip olan- gayrimüslümlere ait yapılaşmalar izlenir. Ayrıca Hisarpark'a çıkan merdivenler ve Hisar caddesi'nden görülen kale tüm ihtişamıyla kenti taçlandıran bir yerdedir. (Fotoğraf-18)

Fotoğraf -18: Kale, Hisarpark.

Hikaye dahilinde, birden vehim bir kaza olur, bir İngiliz uçağı düşer ve gerçek olan bu olayın görüntüleri de filmde yer alır. Yaşanan vehim uçak kazası sonrası düzenlenen cenaze töreni, Ulus Meydanı'ndadır. Sağlı sollu yer alan insan kalabalığı arasından meydanı tanımlayan yapılar göze çarpar. Kamera güney-batı yönünden oldukça yüksek bir açıdan meydandaki töreni kaydeder.(Fotoğraf-19) Meydanla keşisen Atatürk Bulvarı üzerindeki yapılar ve meydandaki -bir önceki filmle fark ettiğimiz- değişim çok net izlenir. Darül Muallim Mektebi'nin yanmasından sonra Zafer Anıtı, ilk yerine göre 30m. güneye kaydırılmış ve şu anki yerini almıştır. Zafer Anıtı'nın solundaki Taşhan yıkılmış yerine, trapez bir yapı adası şeklinde tasarlanan, eliptik girişli holüyle, yüksek ve alçak bloklardan oluşan Anafartalar Caddesi'nin girişinde yer alan Sümerbank Genel Müdürlük Binası, önündeki cenaze töreni kalabalığıyla tam karşımızdadır. Meydanı tanımlayan diğer yeni yapı Ulus İşhanı'dır. Bu yapı, Atatürk Bulvarı ve Anafartalar Caddesi'nin köşesinde, Sümerbank Genel Müdürlüğü'nün karşısında, Ulus Heykelini çevreleyecek şekilde konumlanmıştır. Zemin ve artı sekiz katlı yüksek bir blok ve zemin artı dört katlı alçak bloklardan oluşan bu işhanının kadrada Atatürk Bulvarı boyunca uzanan, zemin artı sekiz katlı olan yüksek bloğu görülür.

Fotoğraf-19: Ulus Meydanı, Ulus İşhanı, Zafer Anıtı, Sümerbank Genel Müdürlük Binası.

E. Aşk Mabudesi (1969)

Bir Yeşilçam klasığı olan Aşk Mabudesi filminde Ankara'da geçen ilk kare Ulus Meydanı'dır. Alaca şafağında gün doğmadan tüm görkemiyle cumhuriyetin simgesi olan meydan görülür. Kamera, -Zafer Anıtı'nda elini alına götürüp, düşmanı gözetleyen Mehmetçik figürünü içine alacak şekilde- meydanı doğu batı ekseninde kesen Anafartalar Caddesi'ne bakmaktadır. Ardından köşegenli girişle meydana köşe oluşturan ve Giulio Mongeri tasarımı olan İş Bankası Genel Müdürlük yapısına yer verilir. (Fotoğraf-20) Ardından gün doğar ve bu defa -yine meydanı tanımlayan diğer bir yapı olan- Sümerbank Genel Müdürlük Binası ile Zafer Anıtı kadraja girer. Kamera uzun uzadıya kentin sembollerini kaydeder.

Fotoğraf 20: Ulus Meydanı, İşbankası Genel Müdürlük Binası

Aşk Mabudesi filmi, aslında sinemanın Ankara kentine olan bakışı için ilk örnek sayılır. Zira filmsel mekânlar olarak genelde İstanbul tercih edilir. Başkent Ankara, bürokratik işler için gidilen, ya eğitim ya da -bu filmde olduğu gibi- turne için gelinen bir mekandır. Ulus Meydanı'ndan sonra Ayla Gül, cumhuriyet ve modernizm sembolü olan Kızılay Meydanı'ndadır. Ulus-Çankaya, Maltepe-Cebeci akslarının kesişme noktası Kızılay Meydanı'nda, Ziya Gökalp

Caddesi'ne köşe oluşturan Emek İşhanı, bulvara bakan düşey ögesi, modüler düzenli yüksek bloğuyla kadrāja girer. Ankara'da modernleşmenin simgesi olan bu yapı uluslararası üslubun önemli bir örneğidir. Yüksekliği ve cam cephesiyle adeta modernizmi ve gücü simgelemektedir. Türkiye'nin ilk gökdeleni olan ve Kızılay Meydanına köşe oluşturan, kent belleğinde önemli yere sahip Emek İşhanı zemin artı 22 katlı yüksek bloğuyla kadrāja sığmaz ve kameraya iki kare şeklinde yansır. Ardından alçak bloğu yatay katlarıyla modüler pencere sistemi görülür.(Fotoğraf-21) Bir diğer sekansta Emek İşhanı'nın karşı tarafında yer alan Gazi Mustafa Kemal Paşa Bulvarı'nın köşesinde -meydana adını veren- üç katlı, kırma kiremit çatılı Kızılay Genel Müdürlük Binası'nın ilk renkli sinematoğrafik görüntüsü karşımıza çıkar.

Fotoğraf 21: Emek İşhanı, Kızılay Cephesi

III. SEMBOLLER

A. Atatürk Bulvarı

Nasıl ki Haydarpaşa Garı İstanbul filmlerinde simge mekânlardan biriye, Ankara kentinin de sinemada belli simge mekânları olmuştur. Filmlerde geçen bu simge mekânlar ve anıtlar genel olarak, eski ve yeni kenti birleştirmek, yeni rejimin simgelerini-yüzünü bir merkez çevresinde sıralamak amacıyla planlanır. Kuzey güney hattı boyunca uzanan Atatürk Bulvarı bu amaçla

kentin en önemli referans noktası-aksı olarak Ulus, Sıhhiye, Kızılay, Talatpaşa, ve Opera meydanlarını birleştirir.

Çalışma kapsamında öne çıkan, kentin önemli yolu ve kesişim akslarının üzerinde yer alan, Ankara'yı boydan boya, kuzey güney (Ulus- Çankaya) hattında bölen yoldur. Ünal'a göre bu yalnızca bir yol olmayıp, aynı zamanda modern yaşam etkinliklerin oluşturulduğu, yeni kent (Yenişehir) ile eski kenti (Ulus) birleştiren toplumsal ve mekânsal omurgadır:

“Atatürk Bulvarı eski kent ile Çankaya'yı bağlanma düşüncesiyle 1926-1927 yıllarında açılmaya başlanmıştır. Önceleri Müdafaa Caddesi, Çankaya Caddesi, Gazi Caddesi isimleri alan bu yola sonra Atatürk Bulvarı (1940) ismi verilmiştir. Yeni kent bu bulvara tutunarak büyümeye devam etmiştir. Bulvar'ın yapımı 1929 yılında tamamlanmıştır.” (Ünal, 2015: 294)

Yine Ünal'a göre Atatürk Bulvarı, bugün dahi Ankara'nın en önemli kentsel mekânını oluşturur ve cumhuriyet sonrası Türkiye'sinin toplumsal yapı değişimini mekânsal yapıda gösteren bir tabloyu sergiler. 1930'ların Ankarası'nda, Atatürk Bulvarı, bir başkenti tanımlayan, Gençlik Parkı, modern binaları, yeşil alanları, meydan ve anıtlarına sahip, modern bulvar görünümündeydi. Süreç içerisinde, çevresel karakterlerini tamamlayarak toplumsal, kültürel, ekonomik yaşamın getirdiği değişikliklere paralel olarak, mekânsal yapısında değişimler yaşamıştır (Ünal, 2015: 294). Bulvarı tanımlayan meydanlar ve bunların filmde geçiş şekilleri ile ortak mekanlar şöyle sıralanabilir: (Tablo-1)

1. Ulus Meydanı:

Ulus Meydanı, kuzey güney yönünde Atatürk Bulvarı, (Çankırı- Bankalar Caddesi) ile doğu-batı, Kale ve İstasyon ekseninde, (Anafartalar-İstasyon Caddesi) kesişiminde yer almaktadır. Jansen Planı'nda en kuzeyde ve en başta yer alan meydan, Bankalar caddesiyle Atatürk Bulvarı'na bağlanır. Kentin ana cadde ve aksların kesişme yerinde bulunan bu meydan ve meydanı tanımlayan yapılar cumhuriyet ideolojisinin de sembollerindedir. Ulus Meydanı incelediğimiz 5 filmin 4'ünde (Türkiye'nin Kalbi Ankara, Five Finger, Meydan Köpeği ve Aşk Mabudesi) filmlerinde yer almaktadır. Bu dört filmde yer alan yapılar şunlardır: Zafer Anıtı, Taşhan, İş Bankası Genel Müdürlük Binası, Sümerbank Genel Müdürlük Binası, Ulus İşhanı.

2. Kızılay

Kızılay Meydanı, Mimar Jansen'ın, yeni ve eski kenti bağlayan en güçlü ana arter olarak tanımladığı, Atatürk Bulvarı, Ulus-Çankaya, kuzey-güney yönde uzanır. Yeni kent Atatürk Bulvarı'na tutunarak büyüyecektir. Kuzey-güney aksını bölen bir de doğu-batı, Cebeci Maltepe aksı Ziya Gökalp Caddesi ile

Gazi Mustafa Kemal Paşa Bulvarı'dır. Bu kuzey- güney / doğu batı akslarının kesişim noktasında bulunan -eski adıyla Hürriyet Meydanı- şimdiki adıyla Kızılay Meydanı halen kentin en önemli kesişim noktasıdır. Bu meydan incelediğimiz beş filmin ikisinde yer alır ve Kızılay Genel Müdürlük Binası ve Emek İşhanı öne çıkar.

IV. SONUÇ

Tarihte birçok medeniyete ev sahipliği yapan Ankara, başkent olmasıyla, yeni kurulan ülkenin kimliğini yansıtacak binalarıyla cumhuriyetin simgesi ve vitrini olarak ciddi imar faaliyetlerinin ve yoğun istihdamın yaşandığı yer olmuştur. Bir Anadolu kasabası görünümünden bir başkente gidiş pek kolay olmamış, her dönem artan nüfus ve yeni istihdam alanlarıyla kentin geçmişine dair izleri, kent mimarisi, haritaları dönüşmüş, değişmiş, 1920'lerin Ankarası'yla 1960'ların Ankarası arasında ciddi farklar olmuştur:

- Kentin merkezi zamanla değişmiştir. Başta Kale ve çevresinde yer alan kent merkezi, Cumhuriyetin ilanından sonra Ulus Meydanı'na kaymıştır. *Türkiye'nin Kalbi Ankara*, *Five Finger*, *Meydan Köpeği* filmlerinde Ulus Meydanı'ndaki değişimleri, yıkılan ve yerine yenisi yapılan yapıları, meydanın tamamlanmasını ve şimdiki konumunu alması izlenebilir. Bu filmlerde kentin merkezi Ulus'tur ve kent, Ulus ve çevresinde şekillenir. *Türkiye'nin Kalbi Ankara* filminde yönetmen Yutkeviç bu meydanı, gökyüzünden uçaktan kuşbakışı görüntülerle gösterir. Zafer Anıtı'ndan Meydanı dört yönden saran caddeleri ve yapıları kaydeder. Resmi törenler yine buradadır. *Five Finger* filminde de yine Ulus Meydanı merkezdedir ve buranın gece görüntülerine yer verilir. Meydan Köpeği'nde ise filmde yaşanan uçak kazası ve resmi tören Ulus Meydanı'ndadır. Dolayısıyla tüm filmlerde Ulus Meydanı ve onu tarifleyen yapılar ön plandadır.
- Jansen planında alınan kararlar demiryolunun açılmış dolayısıyla değişen, gelişen şehir içine Gar'dan kent merkezine ulaşan İstasyon Caddesi, cumhuriyetin erken döneminde ana ulaşım hattı olarak Ulus Meydanı'na ulaşarak, Atatürk Bulvarı ve Yenişehir'e bağlanmıştır. Şehre demiryolunun gelmesi ile kent merkezi değişmiş, Ankara'da yapılan planlama çalışmalarının etkisiyle Ulus'tan Kızılay'a kaymıştır. 1970'lerden itibaren merkez Kızılay olmuştur. Ulus ise Kızılay'a ulaşmak için bir güzergah olarak kalmıştır. Fakat Ulus, kentin cumhuriyetin kuruluşu ve simgeleştiği mekân olarak tarihi rolünü, bir tür anı hafıza tazeleme mekânı olarak sürdürmüştür. 1930'larda Jansen'in çizdiği planda bahçeli iki katlı evler, 1970'lerde yerini çok katlı ofis

ve apartmanlara bırakmıştır.1969 yapımı, *Aşk Mabudesi* filminde, Atatürk Bulvarı'nda Güven Park ve Kızılay Genel Müdürlük Binası'nın karşısında yeni bir yapı Emek İşhanı yükselir. Kamera kentin sembollerinden olan bu yapıyı uzun uzun kaydeder. Bu kareler kentle bütünleşen Emek İşhanı'nın ve Kızılay Meydanı'nın 1970'lerde artık yeni bir merkez olarak ortaya çıktığının kanıtıdır. Diğer yandan evlerde üçüncü katın çıkılmasına izin verilmezken, 23 katlı yeni bir mimari diliyle bu yapı kentin belirleyici bir öğesi ve Kızılay Meydanı'nın önemli bir parçası olmuştur.

Her medeniyet kendi kültürünü yaratır. Başkent Ankara cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren başka bir ideolojik temsil, çehre, kimlik kazanmıştır. Değişen kimlikle, kentlinin kenti deneyimleme biçimi başkalaşmış, bu bağlamda kent ve onunla kurulan sembolik ilişkiler de kaçınılmaz olarak değişime uğramıştır. Fakat kent imgesel bir temsil olarak, cumhuriyetle özdeşleşmiş tarihsel bir öneme sahiptir. Çalışma kapsamımızda yer alan filmler, Ankara'nın geçmişini, kentin sessiz tanıkları olan yapıları, meydanları, filmsel belgelerle, neredeyse canlı kanıtlarla, analiz ederek, Ankara kent kimliğine başka bir bakış açısı sunmayı hedeflemektedir.

KAYNAKÇA

- ALPAGUT, L. (2010), "Modernleşme Temsilinde Önemli Bir Yapı: İsviçreli Mimar, Ernst Arnold Egli ve Ankara Siyasal Bilgiler Okulu", *Alternatif Politika*, cilt 2, S.2, ss. 126-150.
- AYDIN, S. & EMİROĞLU, K. & ÖZSOY, E. & TÜRKOĞLU Ö. (2005), *Küçük Asya'nın Bin Yüzü: Ankara*, Dost Kitabevi Yayınları, Birinci Baskı, Ankara.
- DEMİRKOLLU, C. & GÜLMEZ, N. (2013), *Bir İstihbarat Savaşı, Çiçero Olayı*, CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:11, s.2, ss. 414-429.
- LÜLECİ Y. (2014), *Erken Cumhuriyet Döneminde Türkiye Cumhuriyeti ile Sovyetler Birliği Arasındaki Sanatsal İlişkiler: "Ankara: Türkiye'nin Kalbi" Belgeseli Örneği*, *İnsan & İnsan*, S.2, s.s. 40-61
- SARGIN, G. A. (2005), "Ötekinin Gözüyle Ankara'yı Kurmak: Sovyet Propaganda Filmlerinde Devrimci Bellek Kaybı ve Anımsama", T. Şenyapılı (Ed.), *Cumhuriyet'in Ankara'sı*, (367-401). Ankara: ODTÜ yayıncılık.
- TUNÇER M. (2001), *Ankara(Angora) Şehri Merkez Gelişimi (14.-20. Yüzyıl)*, Kültür Bakanlığı Yayınevi, Ankara.
- ÜNAL, S. G.(2015), *Kentsel Kamusal Mekanların Dönüşümü: Ankara Atatürk Bulvarı*, IV. Türkiye Lisansüstü Çalışmalar Kongresi Bildiriler Kitabı - I, ss. 285-303.

EKLER

Ek-1. Filmlerde geçen yoğunluğuna göre tanımlanan yapılar ve anıtlar tablosu

Tablo-1: Filmlerde geçen yoğunluğuna göre tanımlanan yapılar ve anıtlar tablosu.

Filmin Adı	Tek Bir Filmde Tanımlanan Yapılar	Birkaç Filmde Tanımlanan Ortak Yapılar	Filmlerde Ön Planda Tanımlanan Yapılar
Çimenler Bir Halkın Yaşam Mücadelesi	Akköprü	Kale	Kale
Türkiye'nin Kalbi Ankara	Hacı bayram-ı Veli Camii ve Türbesi Sayıştay Binası Genelkurmay Başkanlığı Binası Merkez Bankası Binası Hıfzısıhha Enstitüsü Yüksek Ziraat ve Baytar Enstitüsü Numune Hastanesi M.M.M. Mektebi İsmet Paşa Kız Enstitüsü S.S.C.B Büyükelçilik Binası	Kale Zafer Anıtı Ahi Şerafettin Cami ve Türbesi Etnoğrafya Müzesi Türk Ocağı Binası Sağlık Bakanlığı Binası II.T.B.M.M. Binası Ziraat Bankası Genel Müdürlük Binası Kızılay Genel Müdürlüğü Binası İş Bankası Genel Müdürlüğü Binası	Film diğer filimlerimize göre ayrı bir noktadadır. Yönetmen kamerasını Ankara'ya yöneltmiş, kent in yapıları başroldeymiş gibi tek tek ve uzun uzun tanıtmıştır.

	Eşref Özant Evi II. Evkaf Apartmanı Milka Pastanesi Anıtsal Su Perileri Çeşmesi		
Five Finger	Ahi Şerafettin Zaviyesi	Zafer Anıtı İş Bankası Genel Müdürlük Binası Sümerbank	Ahi Şerafettin Zaviyesi
Meydan Köpeği	Kale (Beşgen burç) Kale (Hisarpark çeşme)	Ahi Şerafettin Camii ve Türbesi Zafer Anıtı Sümerbank Genel Müdürlük Binası Ulus İşhanı	Kale
Aşk Mabudesi		Zafer Anıtı İş Bankası Genel Müdürlük Binası Kızılay Genel Müdürlük Binası Emek İşhanı	Zafer Anıtı Emek İşhanı

